

УДК 821.161.2/82-32

СВІТЛАНА ЛЕНСЬКА

(Полтава)

ОБРАЗИ КИТАЙЦІВ В УКРАЇНСЬКОМУ МАЛОФОРМАТНОМУ ДИСКУРСІ 1920-Х РР.

Ключові слова: мала проза, оповідання, поетика, неореалізм, «розстріляне відродження».

Науково-аналітична рецепція української літератури доби «червоного ренесансу» внаслідок ідеологічних чинників була відчутно спотворена в радянський період, тому перед сучасним дослідником постає завдання цілісного і неупередженого осмислення специфіки вітчизняного літературного процесу, зокрема заповнення чималих лакун, повернення в історико-культурологічний контекст багатьох імен і творів, що супроводжується подеколи цікавими несподіванками. Наприклад, огляд періодичних видань 1920-х років, як-от «Всесвіт», «Червоний шлях», «Плуг», «Плужанин», «Мистецтво», «Життя й революція», «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «Глобус», альманахів «Квартали», «ВАПЛІТЕ» та інших, виявив, що тематика вітчизняного художнього дискурсу не обмежувалася лише зображенням суспільних і морально-психологічних проблем українців, що, безперечно, було ідейно-художньою домінантою літературного процесу того періоду, але частково мало місце художнє моделювання життя різних національних меншин і навіть проблеми існування екзотичних етнічних груп.

Так, наприклад, у романтичному оповіданні В. Воруського «Каюм» (1925) ідеться про кохання дочки багатія Тугай-бея до хороброго басмача Каюма, його перехід на бік червоних і героїчну загибель. Оповідання О. Копиленка «Саїд-алі, онук Ахунбая-огли» (1926), «Тисяча і одна ніч» (1925) і «Шайтан гарба, шайтан бур гут» (1925), а також Г. Шкурупія «Гарун-Аль-Рашид» (1927) присвячені зображенню побуту народів Середньої Азії. Романтичне кохання красуні Віози до молодого цигана Кости становить сюжет оповідання О. Копиленка «На землі» (1926). Осібне місце у цьому тематичному дискурсі посідають «Монгольські оповідання» (1930) Г. Шкурупія, «Смерть Асура» М. Ірчана та ін.

Але дивовижним і несподіваним для дослідника було виявлення досить широкого функціонування образів китайців в українській малій прозі революційної доби. Зокрема вони виступають головними героями в оповіданнях М. Ірчана «Лі-Юн-Шанк і Лі Юнк-По» (1919), П. Іванова «Лі-Пен-Чан» (1925) [4], Г. Шкурупія «Переможець дракона» (1925) [13], зустрічаються у новелі Г. Косинки «Голова ході» (1923) [8]. Відтак метою нашої розвідки є з'ясування тематичних та художніх особливостей цих творів.

Закономірно виникає питання, чим зумовлена поява образів жителів Піднебесної в українському малоформатному дискурсі? Відповідь можемо знайти у дослідженнях учених-істориків. Власне, лише у 1957 році з'явилася стаття О. Ярошенка «Доля китайських червоногвардійців у боротьбі за вла-

ду Рад на Україні в 1917–1920 рр.» [14], де вперше була поставлена ця наукова проблема. Після цього впродовж кількох десятиліть тема участі китайців у національно-визвольних змаганнях на теренах України вітчизняною історіографією не висвітлювалася. Лише 2007 року вийшла монографія М. Карпенка «“Китайський легіон”. Участь китайців у революційних подіях на території України (1917–1921 рр.)», ним була захищена кандидатська дисертація й опублікований посібник [6; 7], а також з’явилася стаття О. Ларіна «Червоноармійці з Піднебесної» (2000) [9].

У ґрунтовному дослідженні Миколи Карпенка висвітлені соціально-політичні причини появи інонаціональних представників на теренах України: на межі ХІХ–ХХ ст. голод і безробіття призвели до масової міграції китайців до Російської імперії – дозволи на трудову діяльність як тимчасова робоча сила отримали, за різними оцінками, від 200 до 300 тисяч осіб [7, с. 117]. Під час Лютневої революції 1917 року становище китайців-мігрантів різко погіршилося внаслідок економічної кризи. Відсутність державної підтримки, а також фінансова безвихідь змусили тисячі робітників повірити у більшовицьку пропаганду, підкріплену обіцянками революційних змін не лише на теренах Російської імперії, але і в далекому Китаї. Це призвело до того, що майже у кожному полку чи дивізії з’явилися «ході», як їх називали українці. Як слушно стверджує М. Карпенко, жителі Піднебесної впродовж періоду національно-визвольних змагань виявили себе як сумлінні, чесні, дисципліновані, сміливі й невибагливі у побуті вояки. Тому під час німецької окупації України 1918 року більшість із них перейшла в підпілля, а потім знову взяла активну участь у відкритому збройному протистоянні різних політичних сил [6; 7].

Спираючись на раніше не відомі архівні джерела, М. Карпенко наводить статистичні дані: у складі численних військових формувань у період 1917–1921 рр. перебувала понад 21 тисяча китайців [7, с. 120]. Вони переважно воювали на боці більшовиків і сприяли встановленню їхньої влади. Після закінчення національно-визвольних змагань китайці-червоногвардійці та члени їхніх родин отримали низку привілеїв – їх працевлаштували в органи державної влади, забезпечували житлом, надавали пільги у сфері освіти, охорони здоров’я і соціального захисту, дозволяли займатися ремісництвом і дрібною торгівлею. Проте з 1935 року емігранти з Піднебесної частково потрапили в жорна репресій, хоча значно меншою мірою, ніж інші національні спільноти.

Отже, читаючи оповідання Г. Косинки «Голова ході» (1923), ми розуміємо, що йдеться про загиблого в роки «горожанських воєн» (М. Хвильовий) китайця, череп якого знайшли на своєму полі батько із сином Орлюки: «– Оце ж тая Зелена могила, що кров’ю китайців куріла...» [8, с. 67]. Молодий Павло відмітив, що нова влада утверджувалась із допомогою іновірців: «– Китайці – вірні служаки...» [8, с. 67]. Сумніви сина щодо знайденого черепа Василь розвінчує просто: «– Наших тут не били. Хіба не видно? Це голова ході... Тут були тільки вони» [8, с. 68].

Розмова Орлюків, навіяна моторошною знахідкою, торкається болючого питання наслідків кривавих національно-визвольних змагань. Соціально-політичний критицизм автора виражається у «рвучких, як вітер» словах Василя: «... ореш, а красних днів не бачиш; була царина – робили, прийшов

Совет – робимо, а пани як пливли шовками в городах, і по цей день пливуть!» [8, с. 65]. Думки вголос старого Василя засвідчують опозиційність до нової влади, яка не виконала своїх обіцянок: «– Робочі? Вони також тягнуть лямку, як і ми... Хіба не приносили на села останні штани на минжу?.. А хто винен, хто?! Отак і виходить: і власть наша, і порядки нові, а все по-старому, збулися великих панів, чорт наплодив дрібних, і п'ють як п'явки!» [8, с. 66].

Спогади Павла про криваві бої, що точилися на панських десятинах княгині Браницької, які тепер обробляють Орлюки, змальовують мужність невідомого «ході», про якого мати говорила як про найрозумнішого «серед усіх комуністів» [8, с. 69]. Його героїчна смерть викликала подив і повагу серед повстанців: «...патрон есть – свобод есть! Мой умирай за свобод» [8, с. 69]. Спогади Павла про розправу над полоненим китайцем, свідком якої він випадково виявився, завершуються роздумами батька вголос: «– Справді, чого він прийшов умирати до нас у степи?» [8, с. 70]. Мужність «ході» викликає у старого Орлюка подив і повагу, він хотів поховати череп за звичаєм, але Павло з презирством розбив його. Завершуючи таким чином оповідання, Г. Косинка через підтекст демонструє марність самопожертви китайця, який був вірний присязі й гідно прийняв смерть «за свобод». Але омріяна воля й обіцяне новою владою щасливе життя так і не настало.

Голод і безробіття пригнали в далеку Україну і героїв оповідання М. Ірчана «Лі Юнк-Шан і Лі Юнк-По» (1919). Поневіряння двох братів на чужині надовго розлучили їх. Зустріч судилася у добу «великої забастовки», як називав революцію молодший Лі Юнк-Шан. Письменник зображує свого героя неосвіченим і забитим хлопцем, який одначе прагне, щоб бідний люд жив краще. В одному з боїв Лі був полонений і зустрівся зі старшим братом Лі Юнк-По: «– А за віщо ж ти борешся? – питав брата глузливо високий парубок у довгохвостій шавці.

– Я? За родной Україна, – відповів Лі Юнк-По.

Юрба залилась розкотистим реготом» [5, с. 27].

М. Ірчан, подібно до десятків інших митців пореволюційного десятиліття, загострює конфлікт, зводячи лицем до лиця рідних по крові людей, які внаслідок ідейних протиріч стали ворогами. В кульмінаційній сцені, коли два брати-китайці впізнали один одного, письменник майстерно розкриває психологію своїх героїв: «Молодший, Лі Юнк-Шан, дрижав з ненависті, злості і сорому за брата. Він швидко заторохкотів на своїй мові і тільки четверо слів по-російському: “Петлюра деньгі – большевик резать”. На ці слова Лі Юнк-По насильно усміхнувся, щось сказав, підійшов до брата і несміливо простягнув йому руку. Та тут сталося щось нечуване. Лі-Юнк-Шан миттю, як дикий кіт, кинувся на Лі-Юнк-По, зручно вдарив ногою по його ногах, звалив на землю і впився зубами в горлянку брата. Той захрипів, загарчав, забив ногами і з усієї сили потяг Лі-Юнк-Шана за вухо. Щось хруснуло... <...> Лі-Юнк-По звивався по землі, бив руками й ногами, як недорізаний півень крилами. А з перегриженої горлянки струмочком дзюрчала кров» [5, с. 28].

На ранок старший брат сконав, а Лі-Юнк-Шан був засуджений до страти. Ідучи на смерть, він згадував виснажених працею і голодом батьків та думав лише про те, «чи і в Китаї така велика забастовка, як тут?» [5, с. 29]. Отже, у цьому ранньому творі про участь китайців у національно-визвольних змаганнях в Україні М. Ірчан, демонструючи ідейну підтримку більшо-

виків, намагається художньо з'ясувати причини їхньої появи в далекій Україні і запеклість боротьби, в яку вони включилися, адже більшовики всіляко переконували жителів Піднебесної, що допоможуть їм здійснити таку ж революцію.

Особливе місце у літературно-художньому дискурсі української пореволюційної доби посідає творчість Олесь Досвітнього (спр. прізви. Олександр Скрипаль-Мищенко) (1891–1934). Життєва дорога письменника і громадського діяча була сповнена таких карколомних пригод і несподіваних поворотів, що могла би стати сюжетом для пригодницького фільму: виходець із багатодітної родини дрібного крамаря із Вовчанська на Харківщині, він за два роки закінчив чотирикласну школу і почав працювати писарем у земській управі [10, с. 6]. Прагнення до науки спонукало здібного і наполегливого хлопця до самоосвіти. Екстерном склавши іспити, він став студентом фізико-математичного факультету Петербурзького університету.

Глибоке обурення до визиску і несправедливості привело юнака до політичної активності. За участь у революційних гуртках і поширення забороненої літератури Олександр Скрипаль-Мищенко був виключений з університету і повернувся додому на Харківщину, працював на цукроварні.

Він брав участь у Першій світовій війні, був засуджений військово-польовим судом до розстрілу, але дивом unikнув страти. Загроза політичних переслідувань змусила юнака емігрувати за кордон: з України він перебирається через Киргизію в Китай, а потім мандрує до Америки. Враження від пережитого лягли в основу повісті «Алай». Далі – революційна діяльність, сповнене неймовірних пригод і небезпек життя (перебування в Киргизії, Китаї, США, Польщі, нелегальна пропагандистська діяльність, обмін резидентами між НКВС і польською дефензивою) живило творчу уяву письменника численними сюжетами. Багато разів він опинявся на межі життя і смерті, потрапляв у застінки контррозвідки і в залізничну катастрофу, але завжди дивом уникав загибелі.

Дебютними стали написані у 1920 році оповідання «Розкаяння» і «Чия віра краща?» (інша назва – «Місіонери») (1920) [1]. Перебуваючи в гушці громадського і мистецького життя, О. Досвітній створив низку оповідань «Тюнгуй» (перша назва «Чгунгожень») (1924) та повістей («Алай» (1924), «Гюлле» (1926)), романів «Американці» (1925), «Хто» (1927), «Нас було троє» (1929), «Кварцит» (1932). Його твори здобули популярність серед читачів, перекладалися іншими мовами, були високо оцінені критикою – про нього писали О. Білецький, М. Доленго, В. Дорошкевич, В. Коряк, Г. Майфет, Ф. Якубовський та ін. Схвальні відгуки про митця належать М. Хвильовому, Я. Савченку. У 1930–1931 рр. побачив світ п'ятитомник творів О. Досвітнього. Активна діяльність митця у «Гарті», а потім у ВАПЛІТЕ і ВУСПП була обірвана арештом, коротким слідством і розстрілом 3 березня 1934 року. Перегляд справи і реабілітація письменника стали можливими лише в 1955 р.

Наукове осмислення творчості письменника актуалізувалося після 1991 року: його літературний портрет створив Вал. Шевчук [11], романістика привернула увагу М. Васьківа, Г. Степанової, О. Філатової, окремі статті й передмови до видань творів належать Ю. Смоличу, Л. Новиченку, О. Кимлинику, В. Костюченкові та ін.

Публіцистичний початок, притаманний художньому мисленню письменника, уважне око професійного журналіста вповні реалізувалися у збірці «Нотатки мандрівника» (1927). Власне споглядання життя і побуту народів Сибіру і Далекого Сходу детермінувало появу творів «Місіонери», циклу «Чжунгожень» (1922), що включав сім творів, де змальоване життя китайців. За життя автора збірка перевидавалася аж чотири рази, була перекладена і видана російською, що значно розширило читацьку аудиторію.

Психологічне оповідання «Місіонери» (1920) із традиційною в реалістичній традиції темою соціальної нерівності (бідняк Фі Туан покохав вихованку християнської місії Гумо Дзі, яку продають за значну суму негідникові Шіу Фангу) доповнюється національними і релігійними мотивами. У своїх творах О. Досвітній нерідко торкається питань віри. От і в «Місіонерах» він протиставляє традиційні релігійні уявлення китайців і нову віру. Так, наприклад, «Будда вимагає від людини повної покори, відмови від свого “я”» [3, с. 404]. Конфуціанство поступово витісняє стару віру: «Взагалі все панство лізе в конфуціани. А чому не лізти? Менше клопоту, не треба ходити до пагоди, витратити гроші: поставив собі дошку в хаті та й молись, коли хочеш... А не захочеш – ніхто й знати не буде...» [3, с. 404].

Розчарування Фі Туана в можливості досягнення соціальної і майнової справедливості («Чим багатші люди, тим безбожніші» [3, с. 405]) привертає його увагу до нової віри – християнської. Він щиро вірить, що «християни – то дійсно добрі люди» [3, с. 405]. Автор іронічно кепкує з наївності юнака, зазначаючи, що за показною безкорисливістю насправді криється хитрий розрахунок і прагнення до наживи – довірливий Фі Туан не шкодує, що батькові півморга поля перейшли за борги у «місію». Тяжко працюючи, він зміг надлюдськими зусиллями накопичити тридцять юанів. Ці гроші юнак приніс ігумені Жанні для того, щоб викупити кохану Гумо Дзі. Але місіонерки, які виснажували тяжкою працею нещасних дівчаток-сиріт, примножували свої статки, торгуючи людьми. Мати Жанна обурилася пропозиції Фі Туана, оскільки злочинець Шіу Фанг пообіцяв за дівчину двісті юанів. Утеча молодих людей завершилася їхнім поверненням і жорстокою розправою: «Гумо Дзу забрав на гарбу, що чекала біля мандаринового дому, Шіу Фанг, Ма Дзу повів до місіону поліцей, а Фі Туан, із зігнутою від кривавої рани спиною, з навіки пораненою душею й розбитим серцем, поплентався до свого хлівця...» [3, с. 418]. У фіналі твору Фі переконується що «... нема ніякої віри кращої» [3, с. 418].

Повість у новелах «Чжунгожень» (1922), за авторським самоозначенням, репрезентує «лише крапки з життя бідаків Китаю...» [10, с. 16]. У семи новелах-нарисах циклу письменник виразно й колоритно зображує соціальні контрасти краю дивовижної країни. Описуючи в першому нарисі «Його край» географію Китаю, О. Досвітній розгортає виразну картину великих пустель і маленьких родючих ділянок землі, а також із великою повагою описує нелюдські зусилля, які докладають бідняки-китайці до того, аби вижити.

Назва твору вказує на головного героя: «чжунгожень» означає «китаєць». Доля Ло Цзіфана описана у реалістичній традиції – рання смерть батька, загроза голодної смерті матері і двох сестер змушували юнака тяжко працювати, хапатися за найважчу роботу. Але всюди панує визиск і неспра-

ведливість. Багатії безкінечно вигадували нові й нові знущання над хлопцем: неграмотному Цзі підсунули документ, який начебто зобов'язував його відслужити стражником у мандарина два місяці. Коли юнак прийшов за розрахунком, виявилось, що документ, який замість нього підписав купець, був складений на два роки. Втеча від мандарина завершилася затриманням і розправою над Цзі.

Наступні новели послідовно зображують процес формування ватажка-месника і розгортання народного повстання: до Цзі щодня приєднуються нові і нові прихильники, про юнака складають легенди і ширяться чутки. Він звільняв катованих, грабував багатіїв і роздавав гроші бідним. Етапним у розгортанні народного повстання під проводом народного ватажка стало його перебування на будівництві залізниці, описаній у розділі «У егоженей» (тобто росіян). Письменник реалістично і достовірно змальовує картини тяжкої праці тисяч робітників-китайців, яких пригнали на залізницю нужда і голод. Але власники будівництва не платили людям заробленого, натомість описано кілька жорстоких розправ козаків над беззахисними китайцями.

О. Досвітній не лише спирається на власні спостереження, отримані під час його тривалого перебування в Китаї, але й публіцистично загострено прагне розкрити ідейне зростання повстанців – їхню політичну свідомість, друк листівок, озброєні напади на високопоставлених посадовців тощо. Ідейні переконання автора виявляються у вираженні симпатій до китайців, які героїчно борються за права простих людей. Творячи художнє полотно, письменник однак не погіршив проти історичної правди: він описує створення партії «гоміндан», що відбулося у 1912 році, участь Китаю у Першій світовій війні, а в останній частині повісті «1917 рік» зображує героїчну боротьбу «чжунгоженів» на боці більшовиків. Китайці мріяли також розгорнути революцію в своїй країні, як і в сусідів: «І всюди на величезному обширі колишньої імперії, де кипіла запекла боротьба: у фронтових лавах, партизанських загонах <...>, на барикадах проти гнобителів – скрізь, на боці червоних, разом з трудящими росіянами, українцями, татарами, грузинами були Цзі, Лічани, Цзюя. Вони віддавали життя за трудящих, за робітничо-селянську владу. Як леви, кидались вони в бій, бо знали й були певні, що трудящі в свій час допоможуть і їхнім братам-бідакам скинути ярмо гніту...» [3, с. 476–477]. О. Досвітній у момент створення своєї повісті в новелах не знав, що його віра у «червону» революцію розіб'ється об мур розчарування, а сам письменник загине в жорнах сталінських репресій.

Китайську тему продовжує і триптих «Він і вони» (1924), який складається з розділів «Хлопцем», «Юнаком» і «В революції». Автор акцентує на двох ментальних рисах китайців – неймовірному працелюбстві й терпінні. До оповідання тематично долучається нарис «Там, де живе тунгуй» (1925) [2].

Здатність китайців до самопожертви відображена в оповіданні Г. Шкурупія «Переможець дракона» (1925). Головний герой, «маленький китаєць» Ліу-Чі трудиться на залізниці – як і десятки інших співвітчизників, він вантажить вугілля, працює кочегаром на паровозі. Щире захоплення Ліу-Чі мужнім і суворим машиністом Хорном виражається в його наївній мрії: «Ліу-Чі знає, що приємніше бути “капітеном” – машиністом, господарем велетен-

ської залізної істоти паровозу, переможцем дракона, ніж звичайним угольщиком, з якого так легко глузувати цій страшній почварі» [12, с. 289].

Щирий і наївний маленький китаець у хвилину смертельної небезпеки здійснив подвиг – коли в паровозі тріснули старі труби й окріп з парою вдарили у кабіну, «Ліу-Чі, що стояв коло машиніста, з силою відштовхнув його вбік і сам, затуляючи своїм тілом топку, голосно кричав:

– Дракона куш-куш капітена! Ліу-Чі, Ліу-Чі не давай!

<...> Обварене м'ясо повідставало від кісток Ліу-Чі, коли його витягли, але він був ще живий...» [12, с. 294]. Машиніста Хорна вразила «незрозуміла» самовідданість китаеця, який урятував його життя, заплативши своїм. Але він удячно вшанував мужність рятувача, називаючи його «переможцем дракона». Морально-етичний зміст заголовка оповідання значно глибший: Ліу-Чі не лише «переміг дракона», тобто оволодів страшним паровозом, але привів до внутрішнього перевороту в душі Хорна.

Усі вищеназвані твори, як і менш художньо досконалі (оповідання Павла Іванова «Лі-Пен-Чан» (1925)) написані в реалістичному стилі, розкривають різні аспекти життя, побуту, історії китайського народу. Створені незабаром після закінчення національно-визвольних змагань, вони опоетизовують героїчну революційну боротьбу, в яку активно включилися представники східного народу. Письменників насамперед цікавлять мотиви, що привели їх у далеку Україну, а також у створених художніх образах китаеців вони розкривають ментальні риси чужої нації – працьовитість, скромність, терплячість, мужність, самовідданість, здатність на самопожертву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Досвітній О. Новели : І. Розкаяння. ІІ. Яка віра краща? / О. Досвітній. – Х. : ДВУ, 1926. – 32 с.
2. Досвітній О. Тюнгуї (новели із життя китайського народу) / О. Досвітній. – Х. : ДВУ, 1926. – 140 с.
3. Досвітній О. Ф. Твори : у 2 т. / О. Ф. Досвітній ; [упоряд. В. О. Косенко]. – К. : Дніпро, 1991– . – Т. 2: Роман. Повісті. Оповідання. – 587 с.
4. Іванов П. Лі-Пен-Чан. Комсомойла / Павло Іванов // Всесвіт. – 1925. – № 2. – С. 6.
5. Ірчан М. Д. Вибрані твори : у 2 т. / М. Д. Ірчан. – К. : Держлітвидав УРСР, 1958. – . – Т. 2. – 466 с.
6. Карпенко М. М. Участь китаеців у революційних подіях на території України (1917–1921 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02 «Всесвітня історія» / М. М. Карпенко. – К., 2008. – 20 с.
7. Карпенко М. М. Участь китаеців у революційних подіях на території України (1917–1921 рр.) : курс лекцій для студ. вищ. навч. закл. спеціальності «Історія» / М. М. Карпенко ; [за заг. ред. М. С. Бурьяна]. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 132 с.
8. Косинка Г. Заквітчаний сон: оповідання, спогади про Г. Косинку / Григорій Косинка ; [упоряд. і приміт. Т. Мороз-Стрілець]. – К. : Веселка, 1990. – 287 с.
9. Ларин А. Красноармейцы из Поднебесной / А. Ларин // Родина. – 2000. – № 7. – С. 56–60.
10. Федченко П. Олесь Досвітній / Павло Федченко // Твори : у 2 т. / О. Досвітній. – К. : Дніпро, 1991. – Т. 1. – С. 5–33.
11. Шевчук В. Олесь Досвітній: до 100-річчя від дня народження / Валерій Шевчук. – К. : Знання України, 1991. – 32 с.

12. Шкурупій Г. Вибрані твори / Гео Шкурупій ; [упоряд. О. Пуніна, О. Соловей]. – К. : Смолоскип, 2013. – 872 с. – (Серія «Розстріляне Відродження»).

13. Шкурупій Г. Переможець дракона : (книга оповідань) / Гео Шкурупій. – Х. : ДВУ, 1925. – 246 с.

14. Ярошенко А. Д. Участь китайських червоногвардійців у боротьбі за владу Рад на Україні в 1917–1920 рр. / А. Д. Ярошенко // Український історичний журнал. – 1957. – № 3. – С. 58–65.

СВЕТЛАНА ЛЕНСКАЯ

**ОБРАЗЫ КИТАЙЦЕВ В УКРАИНСКОМ МАЛОФОРМАТНОМ ДИСКУРСЕ
1920-Х ГГ.**

В статье рассмотрены малоизвестные произведения писателей «расстрелянного возрождения» О. Досвитнего, Г. Косынки, М. Ирчана, Г. Шкурупия, выявлены факторы, обусловившие возникновение образов жителей Поднебесной в украинской малой прозе. На материале ранее не исследованных рассказов и новелл указанных писателей проанализирована специфика функционирования образов китайцев в украинской литературе 1920-х гг., в частности их роль в национально-освободительном движении. В малой прозе О. Досвитнего раскрыты особенности быта, верований и социально-освободительного движения жителей Поднебесной, выявлена тематическая и художественная специфика отдельных рассказов писателя.

Ключевые слова: малая проза, рассказ, поэтика, неореализм, «расстрелянное возрождение».

SVITLANA LENSKA

**IMAGES OF CHINESE IN THE UKRAINIAN SHORT STORIES DISCOURSE
OF 1920S**

The article deals with the little-known works by the writers of «Executed Renaissance» as O. Dosvitniy, G. Kosynka, M. Irchan, G. Shkurupiy and identified factors that led to the appearance of images of Chinese inhabitants in Ukrainian short stories.

On the base of non-studied short stories of these writers the specifics of the functioning of images of Chinese in the Ukrainian literature of the 1920s was analyzed, in particular, their role in the national liberation movement. In the short stories by O. Dosvitniy were disclosed the particular way of the life, beliefs and social liberation movement of Chinese people, found a thematic and artistic specifics of the individual writer's stories.

Key words: small prose, short story, poetics, neorealism, «Executed Renaissance».

Одержано 10.03.2016 р.